

Ügyiratszám: MN/12043-11/2011.
Ügyintéző: **Személyes adat**
Tárgy: az emberi méltóság és a gyűlöletkeltés
tilalmának megsértése

A NEMZETI MÉDIA - ÉS HÍRKÖZLÉSI HATÓSÁG MÉDIATANÁCSÁNAK

1153/2011 (IX. 1.) számú

HATÁROZATA

A Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Médiatanácsa (a továbbiakban: **Médiatanács**) a dr. Balsai Szabolcs ügyvéd **Személyes adat** által képviselt Echo Hungária TV Zrt.-vel (1145 Budapest, Törökőr u. 78., a továbbiakban: **Médiaszolgáltató**) szemben hivatalból lefolytatott eljárásában megállapította, hogy **a Médiaszolgáltató** a 2011. február 11-én 21 óra 29 perckor sugárzott „Világ-panoráma” című műsorszámának adásba szerkesztésével **megsértette** az **emberi méltóság** tiszteletben tartására, valamint a **gyűlöletkeltés** tilalmára vonatkozó rendelkezéseket, amely miatt a Médiaszolgáltatót

500.000,- Ft, azaz ötszázezer forint összegű bírság megfizetésére kötelezi.

A Médiaszolgáltató a bírságot a jelen határozat közlését követő tizenöt napon belül köteles megfizetni a Médiatanács Magyar Államkincstárnál vezetett 10032000-00295141-00000024 számú számlájára. A késedelmesen megfizetett bírságot késedelmi pótlék terheli. A kiszabott bírság adók módjára behajtandó köztartozásnak minősül, így amennyiben a Médiaszolgáltató a bírságot nem fizeti meg, azt a Médiatanács azonnali beszedési megbízással vonja végrehajtás alá.

E határozat ellen fellebbezésnek nincs helye. A határozat felülvizsgálata a határozat közlésétől számított harminc napon belül a Fővárosi Bírósághoz címzett, a Médiatanácsához három példányban benyújtott keresetlevéllel kérhető. A keresetlevél benyújtásának e határozat végrehajtására halasztó hatálya nincs, a keresetlevélben a keresettel támadott határozat végrehajtásának felfüggesztése a bíróságtól kérhető. A Fővárosi Bíróság a keresetet harminc napon belül tárgyalás tartása nélkül bírálja el, a keresetlevélben tárgyalás tartása kérhető.

Indokolás

A Médiatanács a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény (a továbbiakban: **Mttv.**) **167. § (1)** bekezdése alapján **hatósági ellenőrzés** keretében vizsgálta a Médiaszolgáltató (Echo TV) műsorán 2011. február 11-én 21 óra 29 perces kezdettel bemutatott „Világ-panoráma” című műsorszámot (a továbbiakban: műsorszám). A hatósági ellenőrzés alapján a vizsgált műsorszámmal kapcsolatban felmerült a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény (a továbbiakban: **Smtv.**) **14. §-ában**, valamint a **17. § (1)** és **(2)** bekezdéseiben foglalt megsértése, mely normák megtartását az **Mttv. 182. § c)** pontja szerint a Médiatanács felügyeli. A fentiek alapján a Médiatanács 836/2011. (VI. 22.) számú határozatával **2011. június 22-én** hivatalból **hatósági eljárást** indított a Médiaszolgáltatóval szemben. A Médiatanács egyidejűleg értesítette a Médiaszolgáltatót arról, hogy a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: **Ket.**) **68-69. §-aiban** foglalt szabályok szerint a hatósági eljárás során keletkezett **iratokba betekinthez**, azokról másolatot,

kivonatot készíthet vagy másolatot kérhet, továbbá, hogy a **Ket. 51. § (1)** bekezdésében foglalt rendelkezés értelmében az eljárás során **nyilatkozattételi jog illeti meg.**

A **Médiaszolgáltató** a fenti értesítést 2011. július 4-én átvette, az ügy irataiba 2011. augusztus 17-én betekintett, és a Médiatanácshoz 2011. augusztus 22-én érkezett levelében jogi képviselője útján **nyilatkozatot tett.**

A Médiatanács a tényállást a rendelkezésre álló adatok, a hatósági ellenőrzés eredménye, a műsorszám megtekintése és a Médiaszolgáltató nyilatkozata alapján állapította meg, és azt az alábbiak szerint értékelte.

I. A műsorszám releváns tartalmának, közvetített üzenetének összefoglalása

A 2011. február 11-én 21 óra 29 perckor kezdődött műsorszám elején a műsorvezető jegyzete hangzott el, mely a nemzetközi politikai helyzet rövid értékelése után Magyarország aktuális problémáival, elsősorban a hazai romák helyzetével foglalkozott. A kifogásolt részlet 21 óra 33 perc és 39 perc között hangzott el, mely részlet elején a műsorvezető jelezte, hogy a téma (és egyben a magyarság nagy problémája) a cigány- és zsidókérdés:

„A magyarságot nem csak adósrabszolgaságba, kamatfogságba taszították az euroatlanti, atlanti szocialista, liberális gyarmattartók és kiszolgálók, de a nyakunkba varrt hitelekkel béklyózták meg nemzetünket. És a fogalmak kalodájába zártak bennünket. Hogy mi bűnös nép vagyunk, amelynek sorsa, hogy fizessen, hogy beledögöljön a törlesztésbe, hogy kizsákmányolják. Itt van például a cigány- és zsidókérdés.”

A kérdés felvetése után a műsorszám a romákat – kollektív módon – egyfelől, mint túltámogatott, segélyekre berendezkedett élőködöket, másfelől a társadalmi normákat nem tisztelő, bűnözői életformát követő, az őket eltartó magyarokat terrorizáló csoportot mutatta be.

„Akinak nem kell dolgoznia, mert mindent megkap, mert munka nélkül is annyira vagy többre viszi, mint az, aki végiggürcölte az életét, nos, látszólag a szerencse kegyeltje, velünk, rabszolgákkal szemben. Valójában azonban a munka nélkül ingyenélő emberszabású elveszíti emberségét, emberarcát, társadalmi kötelezettségeit. Nekik mindent szabad. Mert ezt hitetik el vele. A cigányságot a szocialista liberális fasiszták irtják ki, elhitetve a cigánysággal, hogy neki mindent lehet a magyarokkal szemben, hogy büntetlen, hogy levédett, mert ha bárki védekezni merészel ellene, az rasszista, cigánygyűlölő.”

Azzal, hogy a cigányság „*bűnös hajlamait*” említette, a műsorvezető faji alapú kollektív jellemvonást tulajdonított a romáknak, az „*ingyenélő emberszabású*” kifejezéssel pedig emberi mivoltukat kérdőjelezte meg. A jegyzet visszatérő eleme volt a 2006-os olaszliszki bűncselekmény, mint a „*cigánybűnözés*”, a „*cigányterrorizmus*” példája.

A műsorkészítők (21:36:44-21:37:00) vágóképeket játszottak be az olaszliszki bűncselekmény helyszínéről, a meggyilkolt képével és az emlékezés virágaival, mécseseivel. Majd az olaszliszki eset részletezése után a műsorvezető az egyedi bűncselekményből általános konklúzióra jutott: „*És a lincselés évek óta kampányszerűen folyik a magyarok ellen.*”

A fent bemutatott romakép mellett említésre került a romákat bujtogató és őket minden felelősség alól mentető csoport is. A műsorvezető a bevezető részben a „*zsidókérdés*” kifejezést a magyarság kizsákmányolásához és Magyarország gyarmatosításához kapcsolva említette, illetve kifejezte, hogy az általa feldolgozott téma „*a cigány- és zsidókérdés*” lesz. Ezzel logikailag világossá tette, hogy a későbbiekben használt, általa közelebről meg nem határozott, de a néző által könnyen azonosítható „*liberális fajzat*” szóösszetétel „*a zsidókhoz*” kapcsolható. A későbbiekben a műsorvezető a romákat a magyarok ellen bujtogató csoport vélelmezett céljait is kifejtette: „*hogy nevető harmadikként uralkodjon majd fölöttünk magyarok és magyar cigányok fölött a liberális fajzat.*”

A műsorvezető szerint a cigányterrorizmus mögött az említett csoport áll: „Magyarországon cigányterrorizmus van. A liberális fajzat fegyvereként a magyarság ellen.” A műsorban elhangzott a vád, miszerint ennek a „liberális fajzatnak” a tevékenysége vezetett az olaszliszki tragédiához is: „A cigányságot ellenünk használják fel, ellenünk lázítják. Emlékeznek, amikor jó pár éve a szocialista-liberális rezsim alatt mindez elkezdődött a Moszkva téren, ahol a buszos merénylőt istenítték, védték a Moszkva téren a liberálisok. Meglett az eredménye. Olaszliszán egy ártatlan, véletlenül arra járó, magyar tanárembert, Szögi Lajos vértanút a könyörgő gyermekei szeme láttára hosszan tartó rugdosással meggyilkoltak a cigányok.”

A jegyzetben konkrét fenyegetés is elhangzott arra nézve, hogy ha a cigányok és a zsidók tovább folytatják a műsorvezető által nekik tulajdonított magyarelles tevékenységüket, távoznuk kell az országból: „Ha én vagyok az áldozat, akkor persze cigány és zsidó vagyok, ha magyar az áldozatom, akkor bezzeg levédem magam azzal, hogy személyi igazolványom szerint magyar vagyok. Visszaélni a kisebbségi kettős könyveléssel, ennek rossz vége lesz. És a végén valakinek, valakiknek innen mennie, menniük kell.”

A jegyzet lezárásaként a műsorvezető felszólította a cigányságot, hogy addig változzanak meg, amíg nem késő: „Rossz vége lesz ennek. Egyszer elszakad a húr. Kedves cigányok. Térjetelek észhez, amíg még van idő. [...] Ennek a hazának vannak szokásai, hagyományai, törvényei, amelyek, még ha nem tetszenek is, rátok éppúgy vonatkoznak, nektek is be kell tartanotok az emberi együttélés alapszabályait.”

II. Az Smtv. 14. § (1) bekezdésének megsértése – az emberi méltóság megsértésének tilalma

Az emberi méltóságot sértő nyilvános kijelentésekkel kapcsolatban az **Alkotmány 54. § (1)** bekezdése az irányadó, amely szerint „a Magyar Köztársaságban **minden embernek veleszületett joga van az élethez és az emberi méltósághoz, amelyektől senkit nem lehet önkényesen megfosztani.**”

Az **Smtv. 14. § (1)** bekezdése szerint a médiatartalom-szolgáltatónak az általa közzétett **médiatartalmakban**, illetve azok készítése során **tiszteletben kell tartania az emberi méltóságot.**

Az Alkotmánybíróság szerint „az emberi méltóság, mint a személyiség integritása az emberi léttel együtt az emberi lényegét jelenti. A méltóság ember voltunknak és értékünknek felelő, és feltétlen tiszteletet parancsoló volta, emberi lényünk rangja. Az emberi jogok katalógusában, és a modern alkotmányokban az **emberi élet, és méltóság** ezért elsősorban nem is mint alapjogok, hanem mint a jogok forrásai, mint jogon **kívüli értékek szerepelnek, amelyek sérthetetlenek.**” [23/1990. (X. 31.) számú AB határozat]

Az Alkotmánybíróság kimondta, hogy „az emberi méltósághoz való jog azt jelenti, hogy van az egyén autonómiájának, önrendelkezésének egy olyan mindenki más rendelkezése alól kivont magja, amelynél fogva az ember alany marad, és nem válik eszközzé vagy tárggyá. A méltósághoz való jognak ez a felfogása különbözteti meg az embert a jogi személyektől, amelyek teljesen szabályozás alá vonhatók, nincs érinthetetlen lényegük. A **méltóság** az emberi léttel eleve együtt járó minőség, amely **oszthatatlan és korlátozhatatlan**, s ezért minden emberre nézve egyenlő.” [64/1991. (XII. 17.) számú AB határozat]

Az Alkotmánybíróság leszögezte továbbá, hogy „az egyéni véleménynyilvánítási szabadság szubjektív joga mellett tehát az Alkotmány 61. §-ából következik a demokratikus közvélemény kialakulása feltételeinek és működése fenntartásának biztosítására irányuló állami kötelezettség. A szabad véleménynyilvánításhoz való jog objektív, intézményes oldala nemcsak a sajtószabadságra, oktatási szabadságra stb. vonatkozik, hanem az intézményrendszernek arra az oldalára is, amely a véleménynyilvánítási szabadságot általánosságban a többi védett érték közé illeszti. Ezért a véleménynyilvánítási szabadság alkotmányos határait úgy kell meghatározni, hogy azok a véleménynyilvánító személyi alanyi joga mellett a közvélemény kialakulásának, illetve szabad alakításának a

demokrácia szempontjából nélkülözhetetlen érdekét is figyelembe vegyék. [30/1992. (V. 26.) számú AB határozat]

Az alapjog értelmezésében tehát éppúgy megjelenik az egyéni jogosultság, mint a közösség – a közvita nyíltságán és a közvélemény szabad alakításán keresztül megnyilvánuló – érdeke, és ez a kettős megalapozás érvényben maradt a későbbi határozatokban is. Az Alkotmánybíróság a véleménynyilvánítás szabadságát – az emberi méltósághoz hasonlóan – „anyajogként” határozta meg, amelyből a többi „kommunikációs alapjog” ered: a sajtószabadság, az információszabadság, a művészi szabadság, a tudomány szabadság, a lelkiismereti és vallásszabadság, valamint a gyülekezési jog. [30/1992. (V. 26.) AB határozat] Az Alkotmánybíróság értelmezésében az anyajog „ereje” sugárzik át a belőle fakadó speciális jogokra. [21/1996. (V. 17.) AB határozat]

A sajtószabadság azért védett érték, mert egy demokratikus társadalom szabad sajtó nélkül nem létezhet; a közösség vitáit csak a sajtón keresztül, a sajtó közvetítésével lehet lefolytatni. Csak első látásra paradoxon, hogy éppen ezen érdek indokolja a sajtószabadság korlátozását is, hiszen a nyílt vita érdekében a sajtó bizonyos jogszabályi kötelezettségek alanya lehet. A **sajtószabadság**, mint alkotmányos alapjog érvényesülésének **egyik korlátját** jelenti, hogy a médiatartalom-szolgáltatóknak az általuk közzétett médiatartalmakban, illetve azok készítése során tiszteletben kell tartaniuk az emberi méltóságot. A Médiatanács a közérdek védelmében fellépve alkalmazhatja a vélemény- és sajtószabadság korlátjaként megjelenő, a médiatartalmakat érintő törvényi szabályokat.

Az emberi jogok védelme a negatív kötelezettségek egyike (tehát tartózkodásra, azaz a jogsértés elkerülésére kötelez), amely a demokratikus nyilvánosság megfelelő működését védi. A sajtószabadság korlátjaként megjelenő szabályok legfőbb indoka ugyanis televíziós Médiaszolgáltató esetében a néző (a közönség) érdekeinek – neki, mint a társadalom tagjának „járó” – védelme. A **Médiatanácsnak** nem az egyes jogalanyokat ért jogsérelemlről, hanem **arról szükséges** az eljárása során **határoznia**, hogy a **Médiaszolgáltató az emberi méltóság tiszteletben tartásával működik-e**, és az egyes műsorainak témája, jellege, nézőpontja nem sérti-e az emberi jogokban (az emberi méltóságban) megjelenő alapvető értéket. [46/2007. (VI. 27.) AB határozat, ABK 2007. június 574., 581.] A sajtószabadság korlátozásának nem lehet indoka a szélsőséges vélemények elutasítása, hanem kizárólag más, a sajtószabadsággal szembeni védelemre érdemes érték (az egyenlő emberi méltóság) megóvásának szándéka.

Az emberi méltóság közérdekből történő védelmének létezik **korábbi médiahatósági gyakorlata**. A Médiatanács jogelődje, az Országos Rádió és Televízió Testület (a továbbiakban: ORTT) több esetben is megállapította az emberi méltóság megsértését akkor, amikor például valaki szerződésben lemondott bírósági igényérvényesítési jogáról (így a konkrét helyzetben nem rendelkezett igényérvényesítési joggal), a kiskorúak sérelme esetében (ahol az autonóm igényérvényesítés eleve korlátozott), illetve a kiszolgáltatót helyzetben lévők emberi méltóságának megsértése esetén (ahol ésszerűen szintén nem merül fel az önrendelkezési jog gyakorlásának érdemi lehetősége).

Az emberi méltóság közérdekű védelme azt a lehetőséget is magában foglalja, hogy a **Médiatanács fellépjen** mindazon esetekben, amelyekben az emberi méltóság alapvető értéke olyan mértékben sérül, hogy az már **eléri a közérdekű igényérvényesítés „küszöbét”**. Így például, ha egy műsorszám azt sugallja, hogy az emberi személyiségnek nincsen érinthetetlen tartománya, az emberi méltóság anyagi érdekből nyilvánossá, bárki számára hozzáférhetővé tehető, vagy a nézők érzelmi hangolása, az erős hangulati elemek bevonása olyan mértékű, hogy azok gátolják a közölt információk közönség részéről történő tényszerű feldolgozását.

A Médiatanács az emberi méltóság megsértése tárgyában folytatott eljárásai során a felsorolt szempontrendszer az egyedi ügy sajátosságaihoz igazítva minden esetben mérlegelés tárgyává teszi.

A **jelen ügy** kapcsán a műsorszám készítői egyértelműen figyelmen kívül hagyták, hogy születésénél fogva minden embert megillet a tisztelet és elismerés, azaz az emberi méltóság, mint az Alkotmányban

biztosított alapvető emberi jog, amely oszthatatlan, korlátozhatatlan és mindenkire nézve egyenlő. A jelen eljárás tárgyát képező műorszám által festett kép szerint az egyik oldalon állnak a magyarokat terrorizáló és rajtuk élőködő romák, míg a másik oldalon az őket eltartó és a „*cigányterrorizmust*” elszenvedő magyarok. A műsorban az etnikai alapon bemutatott **cigányság** bűnözésre hajlamos, **kriminalizálódott, a társadalmi együttélés normáit elvető**, a Magyar Köztársaság törvényeit rutinszerűen sértő **csoporként** került bemutatásra.

Azzal, hogy a **cigányság „bűnös hajlamait”** említette, a műsorvezető faji alapú kollektív jellemvonást tulajdonított a romáknak, az „**ingyenélő emberszabású**” kifejezéssel pedig **emberi mivoltukat kérdőjelezte meg**. A kifogásolt műorszám közzétételével tehát súlyosan sérült az emberi jogok „anyajogának”, az emberi méltóságnak az alapvető értéke, mivel a Médiaszolgáltató a **cigányság emberi mivoltának megkérdőjelezésével** („az *ingyenélő emberszabású elveszíti emberségét, emberarcát*”,) megsértette az emberi méltósághoz való alkotmányos alapjogot, vagyis **az Smtv. 14. § (1)** bekezdésében foglaltakat.

III. Az Smtv. 17. § (1) bekezdésének megsértése – a gyűlöletkeltő tartalmak közreadásának tilalma

Az Mttv. és az Smtv. hatályba lépését, 2011. január 1-jét megelőzően hatályban lévő **Rttv. 3. § (2)** bekezdése szerint **a műorszolgáltató tevékenysége [...] nem lehet alkalmas** a személyek, nemek, népek, nemzetek a nemzeti, etnikai, nyelvi és más kisebbségek, továbbá valamely egyház vagy vallási csoport elleni **gyűlöletkeltésre**. A Gyűlöletkeltés tilalmát rögzítő **Smtv. 17. § (1)** bekezdésének a jogsértés elkövetésének időpontjában, 2011. február 11-én hatályos szövege szerint „**a médiatartalom nem lehet alkalmas** személyek, nemzetek, közösségek, nemzeti, etnikai, nyelvi és más kisebbségek vagy bármely többség, továbbá valamely egyház vagy vallási csoport elleni **gyűlölet keltésére**”. Az Rttv. gyűlöletkeltést tilalmazó normájával kapcsolatban **egységes bírói gyakorlat** alakult ki, mely gyakorlat a törvényi tényállás szinte teljes egyezőségéből eredően az Smtv. 17. § (1) bekezdésének alkalmazásakor is figyelembe veendő.

Az Alkotmánybíróság kifejtette, hogy „*az alapvető jogok korlátozásának vizsgálatánál meghatározó jelentőségűnek tekinti azokat a nemzetközi kötelezettségeket, amelyeket Magyarország nemzetközi egyezményekben vállalt. [23/1990. (X. 31.) AB határozat, ABH 1990, 88, 93.]* Továbbá, hogy „*a rasszizmust, a gyűlöletkeltést (gyűlöletbeszédet), a kirekesztést és a személyekkel, valamint az egyes társadalmi csoportokkal szembeni diszkriminációt - és az arra való felhívást - számos nemzetközi dokumentum ítéli el. Nemzetközi dokumentumok azt is rögzítik, hogy az államoknak hatékony intézkedéseket kell tenniük a jogsértések megakadályozására, illetve kifejezetten kimondják azt is, hogy a személyek jogai - így adott esetben a véleménynyilvánítási szabadság is - mások jogainak, szabadságainak, becsületének a védelmében bizonyos korlátozásoknak vethetők alá.*” [1006/B/2001. számú AB határozat]

Az Alkotmánybíróság fenti határozatában a gyűlöletkeltés az Rttv.-beli médiajogi tilalma, vagyis az Rttv. 3. § (2) bekezdése kapcsán rámutatott arra, hogy „*a gyűlöletkeltésnek – vagyis a gyűlöltre uszításnak – még a büntetőjogi eszközökkel történő korlátozása sem minősül a véleménynyilvánítás szabadsága szükségtelen és aránytalan korlátozásának. [...] A büntetőjog a jogi felelősségi rendszerben a végső eszköz. Ez azt jelenti, hogy amennyiben valamely, társadalmilag káros magatartás – jelen esetben a gyűlöltre uszítás, gyűlöletkeltés – vonatkozásában a büntetőjogi felelősség sem eltűzött, nem alkotmányellenes, úgy az adott magatartásra vonatkozó, esetlegesen más jogágakban megfogalmazott enyhébb tilalmak sem lehetnek azok.*”

Az Alkotmánybíróság több ízben kifejtette, hogy a büntetőjoginál enyhébb, így például vagyoni szankciók alkalmazhatóságának mércéi alkotmányosan eltérhetnek a büntetőjog eszközeinek határt szabó, igen szigorú alapjog-korlátozási követelményektől. Ide kell sorolnunk a médiajog közigazgatási jogkörben alkalmazott joghátrányait is. Ez felel meg egyébként is a jogrendszer belső logikájának a büntetőjogilag nem értékelt, de jogsértő magatartások esetén.

Az Alkotmánybíróság álláspontja mindezekből következően az, hogy a gyűlöletkeltés tilalmára vonatkozó médiajogi normák nem minősülnek a véleménynyilvánítási és a sajtószabadság alkotmányellenes korlátozásának. Az Alkotmánybíróság hivatkozott határozatában leszögezte, hogy a **gyűlöletkeltő tartalmak korlátozása** a véleménynyilvánítás, illetve a sajtó szabadságának egyik **alkotmányos korlátozását jelenti**.

A fentiek értelmében tehát az Smtv. 17. § (1) bekezdésének gyűlöletkeltést tilalmazó fordulata is azok közé a törvényi előírások közé illeszkedik, amelyekkel a jogalkotó az emberi méltóságnak és az Alkotmánybíróság gyakorlatában abból levezetett „közösségek méltóságának” (azaz az egyének méltóságának azon aspektusa, amely a valamely közösségbe való tartozásukra tekintettel, a közösség, társadalmi csoport tagjaként illeti meg őket) védelmét teremti meg. Az emberi méltóság és a „közösségek méltósága” pedig az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a véleménynyilvánítás szabadságának alkotmányos korlátját jelenthetik, vagyis az Alkotmánybíróság a közigazgatási hatáskörben alkalmazott **médiajogi beavatkozás lehetőségét** a büntetőjogi szankciónál alacsonyabb mérce esetén is alkotmányosan **elfogadhatónak** tartja.

A **kialakult joggyakorlat** vizsgálata körében az Rttv. hivatkozott 3. § (2) bekezdése szóban forgó tilalmának alkalmazhatóságát a **Legfelsőbb Bíróság** is akként értelmezte, hogy arra a büntetőjogi tilalomnál szélesebb körben nyílik lehetőség: *„A Legfelsőbb Bíróság álláspontja szerint nincs jogszabályi alapja azon felperesi érvelésnek, hogy az Rttv. 3. § (2) bekezdésének megsértését csak kirívó és ellenséges érzelmek felkorbácsolására alkalmas tényállás alapján lehetne megállapítani. Ez a túlzó, felfokozó értelmezés sem a jogszabályhely megfogalmazásából, sem a törvény egyéb rendelkezéseinek értelmezéséből nem vezethető le.”* [BH2006.270]

Az alkotmánybírói és legfelsőbb bírói gyakorlat alapján a gyűlöletkeltő tartalmak közreadását tilalmazó **médiajogi normák** akkor is **lehetővé teszik** médiajogi **szankciók kiszabását**, ha a vizsgált magatartás egyébként büntetőjogi tényállást nem merít ki.

A műsorszámban szereplő gyűlölködő kifejezések az emberek egyenlőségének demokratikus szabályát támadják, az egyenlő emberi méltóság jogát tagadják, származási alapon tesznek különbséget az emberek értéke, méltósága között, egyes társadalmi csoportokat másodrendűnek ítélve a többihez képest. A minden embert megillető egyenlőség alapján azon nézetek kinyilvánítását, amelyek az **egyenlő méltóság ellenében kívánnak hatni**, korlátozni lehet és szükséges. A gyűlölködő kifejezésekkel tarkított vita eltorzul, amint megengedetté válik az egyenlő méltóságot tagadó nézetek hangoztatása. Ezen kifejezések nem tekinthetők „véleménynek”, miután pusztán sérelem okozását célozzák.

Szükségszerű, hogy a jogrendszer kijelölje a demokratikus társadalmi rend alapvető szabályait; az egyenlőség alapvető elve pedig feltétlenül ezek közé tartozik. A demokratikus vitába ugyanakkor sok olyan álláspont is belefér, ami a többség számára nem elfogadható, vagyis a demokratikus nyilvánosság által megkövetelt vélemény- és sajtószabadság kiterjed a sértő, akár szélsőséges álláspontok közzétételének lehetőségére is. Ízlés vagy egyéni sérelemérzet alapján alapjog korlátozására nincs lehetőség. A szélsőséges vagy sértő véleményekkel szembeni tolerancia a demokratikus vita hatékonyabbá tételében segédkezhet. A demokrácia nem képes a társadalomra felülről ráerőszakolva működni, rendszerét nem lehet paternalista eszközökkel irányítani, megerősödéséhez jogi eszközök igénybe vétele nélküli öntisztulás szükséges. A sajtószabadság korlátozásának nem lehet indoka a szélsőséges vélemények elutasítása, a hatósági határozatban tükröződő értékítélet, hanem csak más, a sajtószabadsággal szembeni védelemre is érdemes érték megóvásának szándéka vezethet a jogsértés megállapítására [30/1992. (V. 26.) számú AB határozat].

A fenti rendelkezések tehát az **Alkotmány 61. § (1)-(2)** bekezdésében nevesített véleménynyilvánításhoz és sajtószabadsághoz való jog, mint alapvető jogok alkotmányos korlátozását valósítják meg, melynek célja és indoka a **gyűlölet felkeltésére alkalmas vélemények**, illetve a gyalázkodás **médiában történő megjelenésének megakadályozása** a társadalmilag **káros hatás**

elkerülése érdekében. A gyűlöletkeltés a különbözőséghez való jog, a kisebbségek védelmének tagadása, a konfliktusok erőszakos megoldásának érzelmi előkészítése.

A **jelen eljárás tárgyát képező műorszám** által festett kép szerint az egyik oldalon állnak a magyarokat terrorizáló és rajtuk élőködő romák, valamint az őket **bujtogató zsidó kisebbség**, míg a másik oldalon az őket eltartó és a „*cigányterrorizmust*” elszenvedő magyarok. A műsorban az etnikai alapon bemutatott **cigányság bűnözésre hajlamos**, kriminalizálódott, a társadalmi **együttélés normáit** elvető, a Magyar Köztársaság **törvényeit rutinszerűen sértő** csoportként került bemutatásra. Emellett a felolvasott jegyzetben a **zsidóság**, mint a romák magyarelles cselekedeteinek háttérben meghúzódó **felbujtó csoport** jelent meg, amelynek **célja**, hogy a **hatalmat** megszerezve „*uralkodjon majd fölöttünk magyarok és magyar cigányok fölött.*”

A műorszámában elhangzottak szerint a „*szocialista liberális fasiszták elhitetik a cigánysággal, hogy nekik mindent lehet a magyarokkal szemben.*” Továbbá: „*A magyarságot nem csak adósrabszolgaságba, kamatfogságba taszították az euroatlanti, az atlanti szocialista, liberális gyarmattartók és kiszolgálók, de a nyakunkba varrt hitelekkel béklyózták meg nemzetünket.*” A műsorvezető a bevezető részben a „*zsidókérdés*” kifejezést a magyarság kizsákmányolásához és Magyarország gyarmatosításához kapcsolva említette, illetve kifejezte, hogy az általa feldolgozott téma „*a cigány- és zsidókérdés*” lesz. Ezzel logikailag világossá tette, hogy a későbbiekben használt, általa közelebről meg nem határozott, de a néző által könnyen azonosítható „*liberális fajzat*” szóösszetétel „*a zsidókhoz*” kapcsolható. Az idézett kijelentések alapján megállapítható, hogy a műorszámában elhangzottak alkalmasak voltak a zsidó kisebbséggel szembeni gyűlölet felkeltésére.

A cigány kisebbséggel kapcsolatban a műsorvezető kijelentette, hogy „*a munka nélkül ingyenélő emberszabásúaknak [...] mindent szabad a magyarokkal szemben*”, mert levédettek, hiszen aki védekezni merészel a cigánysággal szemben, azt azonnal rasszistának és cigánygyűlölőnek bélyegzik. Az olaszliszkai bűncselekménnyel összefüggésben elhangzott, hogy „*a vértanút könyörgő gyermekei szeme láttára hosszan tartó rugdosással meggyilkoltak a cigányok*”, továbbá, hogy „*a lincselés évek óta kampányszerűen folyik a magyarok ellen.*” Az idézett kijelentések alapján megállapítható, hogy a műorszámában elhangzottak alkalmasak voltak a cigány kisebbséggel szembeni gyűlölet felkeltésére.

IV. Az Smtv. 17. § (2) bekezdésének megsértése – a kirekesztő tartalmak közreadásának tilalma

A hatósági eljárás megindítása során felmerült az Smtv. 17. § (2) bekezdésében foglalt rendelkezés sérelme is. A kérdéses bekezdés 2011. február 11-én hatályos szövege szerint „*a médiatartalom nem lehet alkalmas személyek, nemzetek, közösségek, nemzeti, etnikai, nyelvi és más kisebbségek vagy bármely többség, továbbá valamely egyház vagy vallási csoport [...] kirekesztésére.*”

A vizsgált médiatartalom tekintetében jelen egyedi ügyben szükségtelenné vált az Smtv. 17. § (2) bekezdésében foglalt rendelkezés megsértésének külön történő megállapítása, mivel **a gyűlöletkeltés egyben kirekesztést is megvalósított.** A műorszám ugyanis általánosító módon az érintett kisebbségeket (a kisebbségek valamennyi tagját) negatív tulajdonságokkal ruházta fel.

V. A Médiaszolgáltató nyilatkozata és a Médiatanács nyilatkozattal kapcsolatos álláspontja

A Médiaszolgáltató nyilatkozatában észrevételezte, hogy az Mttv. 151. § (1) bekezdés szerinti **ügyintézési határidő lejárt**, és az ügyintézési határidő meghosszabbításáról sem kapott értesítést.

A Médiaszolgáltató jelezte továbbá, hogy álláspontja szerint az eljárással érintett műorszám semmilyen jogsértést nem valósított meg. A Médiaszolgáltató álláspontja alátámasztására csatolta az olaszliszkai emberölési ügyben hozott első fokú bírósági ítéletet (a továbbiakban: ítélet). A Médiaszolgáltató szerint „*az eljáró bíróság a tényállás részévé tette, hogy az egyik elkövető <<Öljétek meg a magyart!>> felkiáltásának hatására hajtották végre a bűncselekményt. Az ítélet 20. oldala tartalmazza, hogy a II. r. vádlott a tanúvallomások szerint az emberölési cselekményt követően a <<Ha kell, száz magyart is*

megölök!]>> mondatot kiabálta.” A Médiaszolgáltató szerint a fentiekre tekintettel „a <<magyargyilkosok>> kifejezés használata jogsértést nem valósíthat meg, mivel a különös kegyetlenséggel elkövetett emberölést gyilkosságnak nevezni köznap értelemben elfogadott, az áldozat magyarságának elkövetők általi hangsúlyozása pedig a büntetőbírósági ítéleti tényállás részét képezi.”

A Médiaszolgáltató az olaszliszkai bűncselekmény brutális és embertelen módjának igazolására részletesen idézett az ítéletből, mely szerint **a terheltek „rendkívül brutális módon, emberi mivoltukból kivetkőzve” követték el** a terheltekre rótt cselekményt. A Médiaszolgáltató szerint ebből következően az „elállatiasodott” kifejezés használata nem tekinthető jogsértőnek.

A Médiaszolgáltató hivatkozott az ítéletnek a terheltek személyi körülményeit taglaló részére, mely megállapítja, hogy a **vádoltak** nem rendelkeztek munkahellyel, **segélyekből éltek**. Ebből következően „a **műsorvezető által közölt karakterisztikus véleménynyilvánítások tényalapjai nem vitathatóak, öncélú, alaptalan közlésnek nem tekinthetőek.**”

A Médiaszolgáltató előadta, hogy az olaszliszkai büntetőper egyes terheltjeinek védelmét ügyvédjük ingyenesen látta el, továbbá, hogy az egyik terhelt százmillió forintos kártérítési igényt, valamint egymilliárd forint közérdekű bírság kiszabására vonatkozó igényt terjesztett elő, amiért a bűncselekményt a büntetőügyben eljáró szervek „**lincselésnek**” nevezték. A Médiaszolgáltató indítványozta, hogy a Médiatanács „szükség esetén” belföldi jogsegély keretén belül szerezze be az érintett per iratait.

A Médiaszolgáltató szerint a kifejtett érvekre tekintettel a **műsorvezető által közölt véleménynyilvánítások nem tekinthetőek jogszabálysértően túlzónak**, így a Médiaszolgáltató az eljárás megszüntetését kérte a Médiatanáctól.

A Médiaszolgáltató **nyilatkozatára reagálva** a Médiatanács az alábbi megállapításokat teszi.

A Médiatanács rögzíti, hogy **az ügyintézési határidő egy héttel történő** [lásd Ket. 33. § (4) bekezdés] **túllépése az ügy érdemi elbírálására nem volt hatással.**

A fentiekben részletesen kifejtettek alapján megállapítható, hogy **jelen eljárás tárgya a közérdekű igényérvényesítés**, amennyiben a Médiatanácsnak nem az egyes jogalanyokat ért jogsérelemlről, hanem arról szükséges az eljárása során határoznia, hogy a Médiaszolgáltató az emberi méltóság tiszteletben tartásával működik-e, és az egyes műsorainak témája, jellege, nézőpontja nem sérti-e az emberi jogokban (az emberi méltóságban) megjelenő alapvető értéket. Az emberi **méltóság közérdekű védelme** azt a lehetőséget is magában foglalja, hogy a Médiatanács fellépjen mindazon esetekben, amelyekben az emberi méltóság alapvető értéke olyan mértékben sérül, hogy az már **eléri a közérdekű igényérvényesítés „küszöbét”**.

Az eljárás tárgyát képező műsorszámban a **cigányság – mint etnikum – egésze** emberarcát elvesztő, **kriminalizálódott csoportként** került bemutatásra, vagyis az emberi méltóság oly mértékben sérült, hogy az már **elérte a közérdekű igényérvényesítés küszöbét**, így a műsorszám az elszenvedett egyéni jogsérelemtől függetlenül hatósági eljárás lefolytatását tette indokolttá. Hasonlóképpen, a jelen eljárás tárgyát képező műsorszám által festett és a fentiekben részletesen kifejtett kép **oly mértékben gyűlöletkeltő és kirekesztő** volt, hogy a **közérdekű igényérvényesítés** kötelezettsége miatt **hatósági eljárás lefolytatása vált indokolttá.**

A Médiaszolgáltató által az ítéletből hivatkozott **büntetőügybeli tényállások** (így az elkövetés részletei, az elkövetők anyagi helyzete és a büntetőjogi védelem részletei), vagy a terheltek további polgári **peres ügyeinek tényállási elemei** jelen hatósági ügyben tehát **nem értékelhetőek**, amennyiben előbbi ügyek a bűncselekmény körülményeinek feltárását és az elkövetők megbüntetését, illetve az esetleges károkozás feltárását szolgálták, míg jelen hatósági ügy az emberi méltóságot sértő, gyűlöletkeltő és kirekesztő médiatartalom adásba szerkesztése nyomán keletkező közérdekű igény érvényesítését

célozza. Ugyanezen okból szükségtelen a Médiaszolgáltató által felvetettek, vagyis a kártérítési per iratainak beszerzése, mivel a terhelt által indított polgári per részletei jelen ügyben jogi relevanciával nem bírnak.

Az olaszliszkai bűncselekmény kapcsán született ítéletében az eljáró bíróság az emberölés tényállási elemeit rögzítette, és az emberölés minősített esetét, (így a konkrét, egyedi ügyben meghozott ítélet megalapozottságát) alátámasztó érveket sorakoztatta fel. Az adott büntetőügyben szükségessé váló bizonyítási eljárás során feltárt részletek (így az elkövetés kegyetlen és embertelen módja, a terhelték szociális helyzete) azonban jelen hatósági ügyben semmilyen módon nem szolgálhatnak a Médiaszolgáltató álláspontjának, vagyis a műsorszám jogszerű mivoltának alátámasztására, mivel az eljárás tárgyát képező műsorszám nem a hivatkozott ítéletet, vagy az említett bűncselekményt ismertette, hanem a roma illetve zsidó kisebbség aktuális hazai helyzetének bemutatását célozta.

VI. Összegzés

A kifejtettek alapján megállapítható, hogy a vizsgált műsorszám közzétételével súlyosan sérült az emberi jogok „anyajogának”, az emberi méltóságnak az alapvető értéke, a Médiaszolgáltató a **roma kisebbség** emberi mivoltának megkérdőjelezésével **megsértette az emberi méltósághoz való alkotmányos alapjogot**, mely indokolja a jogsértés miatti közérdekű igényérvényesítést. A vizsgált műsorszám alkalmas volt továbbá **a roma és a zsidó kisebbséggel szembeni gyűlölet felkeltésére, egyúttal a roma és a zsidó kisebbség kirekesztésére**, vagyis a **Médiaszolgáltató megsértette az Smtv. 14. § (1) bekezdésében, valamint a 17. § (1) bekezdésében** foglaltakat is.

VII. A jogkövetkezmény megállapítása

A Médiatanács az Mttv. 182. § c) pontjában foglalt hatáskörében a rendelkező részben foglaltak szerint határozott, és a jogsértés miatt az **Mttv. 187. § (3) bekezdés bb)** alpontja alapján 500.000,- Ft, azaz ötszázezer forint összegű bírság megfizetésére kötelezte a Médiaszolgáltatót, mely összeg a maximálisan kiszabható bírság összegének 1 %-a.

A Médiatanács a jogkövetkezmény fajtájának és mértékének meghatározása során az alábbi, az **Mttv. 185. § (2) és 187. § (2) bekezdésében** meghatározott szempontokat vette figyelembe.

Az emberi méltóságot sértő, és gyűlöletkeltő megnyilatkozások alkalmasak arra, hogy **a társadalmi rend és béke fenntartásában zavart okozzanak**. E szempont mérlegelését követően megállapítható, hogy az **Smtv. 14. § (1) bekezdésében, valamint 17. § (1) bekezdésében** foglaltakat sértő tartalmak adásba szerkesztése **súlyos jogsértésnek** minősül. A jogsértés súlya így **kizárta az Mttv. 186. § (1) bekezdésében** megszabott felhívás jogkövetkezmény alkalmazásának lehetőségét.

Az **Mttv. 187. § (2) bekezdése** szerinti mérlegelési szempontok közül a jogsértéssel elért vagyoni előny, a jogsértéssel okozott kár, illetve érdeksérelem, valamint a jogsértés piacra gyakorolt hatása nem állapítható meg, nem értékelhető. Az érdeksérelem szenvedett és veszélyeztetett személyek száma, s ezzel összefüggésben a jogsértés súlya kapcsán a Médiatanács megállapította, hogy a Médiaszolgáltató 2011. március 28-i adatszolgáltatása alapján a Médiaszolgáltató 2.364.688 előfizetőt ér el. A **jogsértés tehát a potenciálisan érdeksérelem szenvedettek, és a veszélyeztetettek nagy száma miatt súlyosnak** tekinthető.

A jogsértés folyamatossága és időtartama az eljárás tárgyából, vagyis a lineáris televíziós műsorszám jellegéből fakadóan nem értékelhető, a jogsértés **Mttv. 187. § (4) bekezdése** szerinti ismételtsége az **Smtv. 14. § (1) bekezdése, illetve 17. § (1) bekezdése** vonatkozásában nem állapítható meg.

Az emberi méltóságot sértő, és gyűlöletkeltő tartalmak társadalmi hatásainak vizsgálata során figyelembe kell venni azokat a veszélyeket, amelyek az emberi méltóságot sértő, és a gyűlölet felkeltésére alkalmas nézetek korlátok nélküli kinyilvánításával járnak. E megnyilvánulások

akadályozzák, hogy az emberek bizonyos közösségei harmonikus kapcsolatban éljenek más csoportokkal. Ez, növelve egy adott, kisebb vagy nagyobb közösségen belüli érzelmi, szociális feszültségeket, szétszakítja a társadalmat, erősíti a szélsőségeket, az előítéletességet és az intoleranciát. Mindez csökkenti a különbözőséghez való jogot elismerő, toleráns, az emberek egyenlő méltóságának elismerésén alapuló, a diszkriminációt értékként el nem ismerő társadalom kialakulásának esélyét. A véleménynyilvánítás és a sajtószabadság körében az emberek meghatározott csoportjai emberi méltóságának megsértése, és a velük szembeni gyűlöletkeltés alkotmányos védelemben részesítése feloldhatatlan ellentmondásban lenne az Alkotmányban kifejezésre jutó politikai berendezkedéssel és értékrenddel, a demokratikus jogállamiságra, az emberek egyenlőségére, valamint a diszkrimináció tilalmára, a nemzeti, etnikai kisebbségek védelmére, elismerésére vonatkozó alkotmányos tételekkel.

A fentiekre figyelemmel a Médiatanács az **Mttv. 186. § (3)** bekezdése, valamint a **187. § (3)** bekezdés **bb)** alpontja szerinti bírság kiszabása mellett döntött, mely szabály szerint a Médiatanács ötvenmillió forintig terjedő összegű bírság kiszabására jogosult. Tekintettel tehát arra, hogy az Smtv. 14. § (1) bekezdése, valamint a 17. § (1) bekezdése vonatkozásában a jogsértés Mttv. **187. § (4)** bekezdés szerinti **ismételtsége nem állapítható meg**, valamint, hogy az **Mttv. 185. § (2)** bekezdése a szankciónak a jogsértés súlyához igazodó meghatározása mellett a hátrányos jogkövetkezménynek az elérni kívánt célhoz, vagyis jelen esetben az ismételt jogsértés elkövetésének megakadályozásához képest **arányos**, és a későbbi esetleges jogsértések alkalmával alkalmazandó **fokozatosság** elvét is szem előtt tartó szankció kiszabását írja elő, a Médiatanács a rendelkező részben meghatározottak szerint **ötszázezer forintos bírságot** szabott ki a Médiaszolgáltatóval szemben, mely összeg a kiszabható bírságmaximum 1 %-a.

Amennyiben a Médiaszolgáltató a rendelkező részben meghatározott módon és időben nem fizeti meg a jelen határozatban kiszabott bírságot, azt a Médiatanács a **Ket. 132. §-a** értelmében azonnali beszédési megbízással vonja végrehajtás alá. A késedelmesen megfizetett bírságot a **Ket. 138. § (1)** bekezdésének a) pontja alapján az esedékesség napjától késedelmi pótlék terheli, melynek mértéke a **Ket. 138. § (3)** bekezdése értelmében minden naptári nap után a felszámítás időpontjában érvényes jegybanki alapkamat kétszeresének 365-öd része.

Az eljárás során a **Ket. 153. § (2)** bekezdésében foglalt rendelkezés szerinti eljárási költség nem merült fel.

A jogorvoslatról szóló tájékoztatás a **Ket. 72. § (1)** bekezdés **da)** pontján, továbbá az **Mttv. 163. § (1)** és **(3)** bekezdésén, valamint a **164. §-on** alapul, a tárgyalás tartására vonatkozó kérelemről szóló tájékoztatást a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény **338. § (2)** bekezdése tartalmazza.

Budapest, 2011. szeptember 1.

A Médiatanács nevében:

Szalai Annamária elnök s.k.

Dr. Koltay András hitelesítő tag s.k.

A kiadmány hiteles:

dr. Pap Szilvia
mb. főosztályvezető

kapják: **Személyes adat**